

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.10- 05.01/241.00.1/Б/ОК12- 1-2025
	Випуск ___	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 48 / 2

ЗАТВЕРДЖЕНО

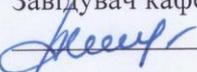
Вченою радою факультету
бізнесу та сфери обслуговування
28 серпня 2025 р., протокол № 7
Голова Вченої ради
Галина ТАРАСЮК

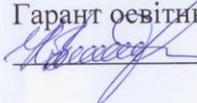

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ТА ОСНОВИ ОХОРОНИ ПРАЦІ»

для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр»
спеціальності 241 «Готельно-ресторанна справа»
освітньо-професійна програма «Готельно-ресторанна справа»
факультет бізнесу та сфери обслуговування
кафедра туризму та готельно-ресторанної справи

Схвалено на засіданні кафедри туризму
та готельно-ресторанної справи
26 серпня 2025 р., протокол № 05

Завідувач кафедри
 Альона КЛИМЧУК

Гарант освітньо-професійної програми
 Віталіна КАЛЕНСЬКА

Розробники: старший викладач кафедри туризму та готельно-ресторанної
справи Діна ЯРМОЛЮК

Житомир
2025-2026 н.р.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.10- 05.01/241.00.1/Б/ОК12- 1-2025
	Витуск __	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 48 / 2

Робоча програма обов'язкової навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності та основи охорони праці» для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр» спеціальності 241 «Готельно-ресторанна справа» освітньо-професійна програма «Готельно-ресторанна справа» затверджена Вченою радою факультету бізнесу та сфери обслуговування від 28 серпня 2025 р., протокол № 07.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.10- 05.01/241.00.1/Б/ОК12- 1-2025
	Випуск __	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 48 / 3

1.Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма здобуття вищої освіти	заочна форма здобуття вищої освіти
Кількість кредитів – 3	Галузь знань: 24 «Сфера обслуговування»	<u>Обов'язкова</u>	
Модулів – 1	Спеціальність: 241 «Готельно-ресторанна справа»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 3		4-й	-
Загальна кількість годин – 90		Семестр	
		84-й	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 1/2 самостійної роботи студента – 4	Освітній ступінь: «бакалавр»	Лекції	
		12 год.	-
		Практичні, семінарські	
		24 год.	-
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		54 год.	-
		Індивідуальні завдання:	
		-	
		Вид контролю: екзамен	

Частка аудиторних занять і частка самостійної та індивідуальної роботи у загальному обсязі годин з навчальної дисципліни становить:

для денної форми здобуття вищої освіти – 40 % аудиторних занять, 60 % самостійної та індивідуальної роботи.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.10- 05.01/241.00.1/Б/ОК12- 1-2025
	Випуск _	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 48 / 4

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни є надання знань, умінь, здатностей (компетенцій) для здійснення ефективної професійної діяльності шляхом забезпечення оптимального управління охороною праці на підприємствах (об'єктах господарської, економічної та науково-освітньої діяльності), формування у здобувачів вищої освіти відповідальності за особисту та колективну безпеку і усвідомлення необхідності обов'язкового виконання в повному обсязі всіх заходів гарантування безпеки праці на робочих місцях; знань, умінь, здатностей про характер проявів та впливу на людей, живі організми і об'єкти господарювання природних, техногенних й соціально-політичних небезпек; знань, умінь, здатностей щодо стратегії сталого розвитку, цілей і завдань сталого розвитку.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

– набуття студентами знань, умінь і здатностей (компетенцій) ефективно вирішувати завдання професійної діяльності з обов'язковим урахуванням вимог охорони праці.

– набуття студентами знань, умінь і здатностей (компетенцій) ефективно вирішувати завдання професійної діяльності з обов'язковим гарантуванням збереження життя, здоров'я та працездатності працівників у різних сферах професійної діяльності та в побутових умовах.

– набуття студентами знань, умінь і здатностей (компетенцій) ефективно вирішувати завдання професійної діяльності з обов'язковим урахуванням стратегії сталого розвитку.

Зміст навчальної дисципліни направлений на формування наступних компетентностей, визначених стандартом вищої освіти зі спеціальності 241 «Готельно-ресторанна справа»:

ЗК 03. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 06. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 10. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

СК 02. Здатність організовувати сервісно-виробничий процес з урахуванням вимог і потреб споживачів та забезпечувати його ефективність.

СК 15. Здатність організовувати надання дозвіллевих та екскурсійних послуг у закладах готельно-ресторанного бізнесу.

Отримані знання з навчальної дисципліни стануть складовими наступних програмних результатів навчання за спеціальністю 241 «готельно-ресторанна

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.10- 05.01/241.00.1/Б/ОК12- 1-2025
	<i>Витуск</i> __	<i>Зміни</i> 0	<i>Екземпляр №</i> 1	<i>Арк</i> 48 / 5

справа»:

ПРН 14. Організувати роботу в закладах готельного і ресторанного господарства, відповідно до вимог охорони праці та протипожежної безпеки.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.10- 05.01/241.00.1/Б/ОК12- 1-2025
	Витуск _	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 48 / 6

3. Програма навчальної дисципліни МОДУЛЬ 1

Змістовий модуль 1 Питання безпеки життєдіяльності. Таксономія небезпек

Тема 1. Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності, таксономія небезпек. Ризик як кількісна оцінка небезпек (ЗК3, ЗК6, СК2, РН14)

Перелік питань: Структура системи безпеки життєдіяльності та індикатори загального людського розвитку. Таксономія, ідентифікація та кваліфікація небезпек. Безпека в систем «людина-техніка-середовище».

Тема 2. Техногенні небезпеки та їх наслідки. Типологія аварій на потенційно небезпечних об'єктах (ЗК3, ЗК10, СК2, РН14)

Перелік питань: Техногенні небезпеки та їх вражаючі фактори за генезисом і механізмом впливу. Промислові аварії, катастрофи та їхні наслідки. Рівні виробничих аварій в залежності від їхнього масштабу. Втрати міцності, деформації, провали і руйнування будівель та споруд. Пошкодження енергосистем, інженерних і технологічних мереж. Радіаційна безпека. Хімічна безпека.

Тема 3. Соціально-політичні небезпеки, їхні види та характеристики. Соціальні та психологічні фактори ризику. Поведінкові реакції населення у НС (ЗК10, СК2, СК15, РН14)

Перелік питань: Глобальні проблеми людства: глобальна біосферна криза, екологічна криза, ресурсна криза, мирне співіснування, припинення гонки озброєння та відвернення ядерної війни, охорона навколишнього природного середовища, паливно-енергетична, сировинна, продовольча, демографічна, інформаційна, ліквідація небезпечних хвороб. Соціально-політичні конфлікти з використанням звичайної зброї та засобів масового ураження. Види тероризму, його первинні, вторинні та каскадні вражаючі фактори.

Змістовий модуль 2. Правові та організаційні питання охорони праці. Основи виробничої та пожежної безпеки

Тема 4. Загальні питання охорони праці. Сучасний стан охорони праці в Україні та Європейському Союзі (ЗК3, ЗК6, СК2, СК15, РН14)

Перелік питань: Правові та організаційні основи охорони праці Конституційні засади охорони праці в Україні. Законодавство України про охорону праці. Основні принципи державної політики України у галузі охорони праці. Гарантії прав працівників на охорону праці, пільги і компенсації за важкі та шкідливі умови праці. Міжнародна організація охорони праці.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.10- 05.01/241.00.1/Б/ОК12- 1-2025
	Випуск _	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 48 / 7

Тема 5. Організація охорони праці на підприємстві. Навчання з питань охорони праці (ЗК6, СК15, РН14)

Перелік питань: Принципи організації та види навчання з питань охорони праці.

Служба охорони праці суб'єктів господарювання. Вивчення основ охорони праці у навчальних закладах. Навчання і перевірка знань з питань охорони праці працівників під час прийняття на роботу і в процесі роботи. Інструктажі з питань охорони праці. Види інструктажів. Порядок проведення інструктажів. Засоби захисту працівників на виробництві.

Тема 6. Основи виробничої безпеки та здатність організувати роботу на підприємстві відповідно до вимог безпеки життєдіяльності (ЗК3, ЗК10, СК2, СК15, РН14)

Перелік питань: Основи фізіології та гігієни праці. Виробнича санітарія. Класифікація небезпечних та шкідливих виробничих чинників. Умови праці. Освітлення робочих місць і виробничих приміщень. Шум, вібрація, їх дія на організм людини. Загальні вимоги безпеки.

Тема 7. Основи пожежної безпеки (ЗК3, СК15, РН14)

Перелік питань: Характерні причини виникнення пожеж. Пожежонебезпечні властивості речовин. Організаційні та технічні протипожежні заходи. Протипожежний інструктаж та навчання.

Змістовий модуль 3. Теоретичні засади безпеки життєдіяльності в туризмі

Тема 8. Основи безпеки життєдіяльності в туризмі. (ЗК3, СК2, РН14)

Перелік питань: Значення безпеки життєдіяльності для туристичної галузі; небезпечні та шкідливі чинники, які можуть загрожувати життю та здоров'ю людини.

Тема 9. Види надзвичайних ситуацій та забезпечення захисту туристів та працівників туристичної індустрії (ЗК3, ЗК6, СК2, РН14)

Перелік питань: Дії при надзвичайних ситуаціях природного, техногенного, соціально-політичного та комбінованого характеру.

Тема 10. Забезпечення безпеки життєдіяльності туриста на транспорті (ЗК10, СК15, РН14)

Перелік питань: Види транспорту які використовуються в туристичній індустрії; перелік небезпек, які можуть виникнути на ньому та алгоритм дій, як туриста так і керівника групи.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.10- 05.01/241.00.1/Б/ОК12- 1-2025
	Витуск _	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 48 / 8

**Тема 11. Травматизм та професійні захворювання в галузі.
Розслідування нещасних випадків (ЗКЗ, ЗК10, СК15, РН14).**

Перелік питань: Причини виробничого травматизму та проф. захворювань; основні заходи по запобіганню нещасних випадків та проф. захворювань; аналіз виробничого травматизму та професійних захворювань в авіаційній галузі; звітність та інформація про нещасні випадки, профзахворювання, аварії; основні заходи щодо профілактики травматизму та професійної захворюваності в авіаційній галузі.

Тема 12. Надання першої невідкладної допомоги потерпілому (ЗК6, ЗК10, СК15, РН14).

Перелік питань: Види уражень організму: опіки, обмороження, отруєння, удушення, теплові удари, механічні ушкодження, струс мозку, утоплення, укуси комах та тварин, клінічна смерть, біологічна смерть; використання підручних засобів; порядок надання допомоги при окремих специфічних ураженнях.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.10- 05.01/241.00.1/Б/ОК12- 1-2025
	Випуск _	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 48 / 9

4. Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Змістові модулі і теми	Кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	Всього	Лекції	Практичні	Самостійна робота	Всього	Лекції	Практичні	Самостійна робота
МОДУЛЬ 1								
Змістовий модуль 1. Питання безпеки життєдіяльності. Таксономія небезпек								
Тема 1. Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності, таксономія небезпек. Ризик як кількісна оцінка небезпек	6	1	-	4				
Тема 2. Техногенні небезпеки та їх наслідки. Типологія аварій на потенційно небезпечних об'єктах	10	1	2	4				
Тема 3. Соціально-політичні небезпеки, їхні види та характеристики. Соціальні та психологічні фактори ризику. Поведінкові реакції населення у НС	8	1	2	4				
Модульний контроль 1	2		2					
Разом змістовний модуль 1	26	3	6	12				
Змістовий модуль 2. Правові та організаційні питання охорони праці. Основи виробничої та пожежної безпеки								
Тема 4. Загальні питання охорони праці. Сучасний стан охорони праці в Україні та Європейському Союзі.	8	1	2	6				
Тема 5. Організація охорони праці на підприємстві. Навчання з питань охорони праці	6	1	2	4				
Тема 6. Основи виробничої безпеки та здатність організувати роботу на підприємстві відповідно до вимог безпеки життєдіяльності	11	1	2	4				
Тема 7. Основи пожежної безпеки	8	1	-	4				
Модульний контроль 2	2		2					
Разом змістовний модуль 2	35	4	8	18				
Змістовий модуль 3. Теоретичні засади безпеки життєдіяльності в туризмі								
Тема 8. Основи безпеки життєдіяльності в туризмі	8	1	2	4				

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.10- 05.01/241.00.1/Б/ОК12- 1-2025
	Випуск __	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 48 / 10

Тема 9. Види надзвичайних ситуацій та забезпечення захисту туристів та працівників туристичної індустрії	11	1	2	6				
Тема 10. Забезпечення безпеки життєдіяльності туриста на транспорті	8	1	2	4				
Тема 11. Травматизм та професійні захворювання в галузі. Розслідування нещасних випадків		1	2	6				
Тема 12. Надання першої невідкладної допомоги потерпілому		1	-	4				
Модульний контроль 3	2		2					
Разом змістовний модуль 3	29	5	10	24				
Всього	90	12	24	54				

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.10- 05.01/241.00.1/Б/ОК12- 1-2025
	Випуск ___	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 48 / 11

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
МОДУЛЬ 1			
Змістовний модуль 1 Питання безпеки життєдіяльності. Таксономія небезпек			
1.	Тема 1. Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності, таксономія небезпек. Ризик як кількісна оцінка небезпек	-	
2.	Тема 2. Техногенні небезпеки та їх наслідки. Типологія аварій на потенційно небезпечних об'єктах	2	
3.	Тема 3. Соціально-політичні небезпеки, їхні види та характеристики. Соціальні та психологічні фактори ризику. Поведінкові реакції населення у НС	2	
4.	Модульний контроль 1	2	
Змістовний модуль 2 Правові та організаційні питання охорони праці. Основи виробничої та пожежної безпеки			
5.	Тема 4. Загальні питання охорони праці. Сучасний стан охорони праці в Україні та Європейському Союзі.	2	
6.	Тема 5. Організація охорони праці на підприємстві. Навчання з питань охорони праці	2	
7.	Тема 6. Основи виробничої безпеки та здатність організувати роботу на підприємстві відповідно до вимог безпеки життєдіяльності	2	
8.	Тема 7. Основи пожежної безпеки	-	
9.	Модульний контроль 2	2	
Змістовний модуль 3 Теоретичні засади безпеки життєдіяльності в туризмі			
10.	Тема 8. Основи безпеки життєдіяльності в туризмі	2	
11.	Тема 9. Види надзвичайних ситуацій та забезпечення захисту туристів та працівників туристичної індустрії	2	
12.	Тема 10. Забезпечення безпеки життєдіяльності туриста на транспорті	2	
13.	Тема 11. Травматизм та професійні захворювання в галузі. Розслідування нещасних випадків	2	
14.	Тема 12. Надання першої невідкладної допомоги потерпілому	-	
15.	Модульний контроль 3	2	
РАЗОМ		24	

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.10- 05.01/241.00.1/Б/ОК12- 1-2025
	Випуск ___	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 48 / 12

6. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
МОДУЛЬ 1			
Змістовий модуль 1. Питання безпеки життєдіяльності. Таксономія небезпек			
1	<p><i>Тема 1. Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності, таксономія небезпек. Ризик як кількісна оцінка небезпек</i></p> <p>Документи, які регламентують організацію безпеки життєдіяльності</p> <p>1. Правові основи забезпечення безпеки життєдіяльності в країнах ЄС.</p> <p>2. Гігієнічне нормування небезпечних та шкідливих чинників навколишнього середовища.</p> <p>3. Показники, за якими оцінюють шкідливу дію речовин.</p> <p>Культура здоров'я та безпека життєдіяльності</p> <p>1. Психологічне і фізіологічне збереження здоров'я.</p> <p>2. Уявлення про обмін речовин та енергії.</p> <p>3. Харчові добавки, ГМО та їх вплив на здоров'я людини.</p>	4	
2	<p><i>Тема 2. Техногенні небезпеки та їх наслідки. Типологія аварій на потенційно небезпечних об'єктах</i></p> <p>Взаємозв'язок і взаємозалежність життєдіяльності навколишнього середовища.</p> <p>1. Отруйні речовини: характеристика та вплив на організм людини.</p> <p>2. Біотична небезпека (небезпечні рослини, тварини, риби, комахи, грибки, бактерії, віруси). Заразні хвороби рослин і тварин.</p>	4	
3	<p><i>Тема 3. Соціально-політичні небезпеки, їхні види та характеристики. Соціальні та психологічні фактори ризику. Поведінкові реакції населення у НС</i></p> <p>Небезпеки життя урбанізованого міста.</p> <p>1. Гігієнічне нормування небезпечних та шкідливих чинників навколишнього середовища та показники, за якими оцінюють шкідливу дію речовин.</p> <p>2. Основні положення ергономіки та просторові параметри робочого місця</p>	4	
Змістовий модуль 2. Правові та організаційні питання охорони праці. Основи виробничої та пожежної безпеки			
4	<p><i>Тема 4. Загальні питання охорони праці. Сучасний стан охорони праці в Україні та Європейському Союзі.</i></p> <p>Охорона праці як основний напрямок соціальної політики України та світу.</p> <p>1. Законодавча та нормативна база України про охорону праці.</p> <p>2. Досвід зарубіжних країн у реалізації заходів з охорони праці.</p> <p>3. Міжнародне співробітництво в галузі охорони праці.</p> <p>4. Основні вимоги до побудови і функціонування системи управління охороною праці (СУОП).</p>	6	

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.10- 05.01/241.00.1/Б/ОК12- 1-2025
	Випуск _	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 48 / 13

5	<p><i>Тема 5. Організація охорони праці на підприємстві. Навчання з питань охорони праці</i></p> <p>Небезпечні та шкідливі умови праці. Травматизм на виробництві та його соціально-економічні наслідки.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Шкідливі виробничі фактори та засоби захисту від них. Видача працівникам спецодягу, спецвзуття, інших засобів індивідуального захисту 2. Права працівників на пільги та компенсації за важкі та шкідливі умови праці. 3. Особливості розслідування та обліку нещасних випадків невиробничого характеру. 4. Відшкодування шкоди у разі ушкодження здоров'я працівників або в разі їх смерті. <p>Державний нагляд і громадський контроль за охороною праці. Фонд соціального страхування від нещасних випадків. Фінансування охорони праці. Навчання з питань охорони праці.</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. Форми й методи регулювання відповідальності підприємств за порушення законодавчих та нормативних актів з охорони праці. 5 Відповідальність за недотримання правил та норм техніки безпеки, охорони праці. <p>Фінансування заходів з поліпшення умов охорони праці Інструктажі з охорони праці.</p> <ol style="list-style-type: none"> 8. Застосування комп'ютерних методів, прикладного та інформаційного забезпечення охорони праці 	4	
6	<p><i>Тема 6. Основи виробничої безпеки та здатність організувати роботу на підприємстві відповідно до вимог безпеки життєдіяльності</i></p> <p>Актуальні проблеми гігієни праці.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Мікроклімат робочої зони. 2. Санітарно-гігієнічні вимоги до умов праці в галузі. 3. Вимоги безпеки до лабораторних приміщень та обладнання для наукових досліджень. 4. Мікрокліматичні параметри у навчальному закладі. 	4	

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.10- 05.01/241.00.1/Б/ОК12- 1-2025
	Випуск _	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 48 / 14

	<p>Заходи з охорони праці у навчальному закладі.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Колективний договір у навчальному закладі. 2. Причини нещасних випадків в навчальних закладах. 3. Вимоги до санітарного контролю за станом повітря робочої зони у навчальному закладі 4. Освітлення, санітарні норми освітлення у навчальному закладі, вимірювання освітленості. 5. Правила пожежної безпеки у навчальному закладі. Вимоги пожежної безпеки до закладів системи освіти. 6. Вимоги електробезпеки до закладів освіти. <p>Атестація робочих місць.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Захист від шумів. 2. Захист від ультра- та інфразвуку. 3. Захист від вібрації. 4. Захист від електромагнітних випромінювань (ЕМВ) радіочастотного діапазону. 5. Захист від електромагнітних випромінювань. 6. Захист від ГЧвипромінювань. Захист від ультрафіолетових випромінювань (УФВ). 7. Захист від лазерних випромінювань. Захист від іонізуючих випромінювань. 			
7	<p><i>Тема 7. Основи пожежної безпеки</i></p> <p>Пожежна безпека</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Пожежовибухонебезпечні властивості речовин і матеріалів. 2. Сутність та види горіння. Зони та класи пожеж. 3. Показники пожежовибухонебезпеки речовин і матеріалів. 	4		
Змістовий модуль 3. Теоретичні засади безпеки життєдіяльності в туризмі				
8	<p><i>Тема 8. Основи безпеки життєдіяльності в туризмі</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Значення безпеки життєдіяльності для туристичної галузі. 2. Небезпечні та шкідливі чинники, які можуть загрожувати життю та здоров'ю людини. 	4		
9	<p><i>Тема 9. Види надзвичайних ситуацій та забезпечення захисту туристів та працівників туристичної індустрії</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дії при надзвичайних ситуаціях природного, техногенного, соціально-політичного та комбінованого характеру 	6		
10	<p><i>Тема 10. Забезпечення безпеки життєдіяльності туриста на транспорті</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Види транспорту які використовуються в туристичній індустрії. 2. Перелік небезпек, які можуть виникнути на ньому 3. Алгоритм дій, як туриста так і керівника групи при для забезпечення безпеки. 	4		
11	<p><i>Тема 11. Травматизм та професійні захворювання в галузі.</i></p> <p><i>Розслідування нещасних випадків</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Причини виробничого травматизму та проф. Захворювань. 2. Основні заходи по запобіганню нещасних випадків та проф. Захворювань. 3. Аналіз виробничого травматизму та професійних захворювань в авіаційній галузі. 4. Звітність та інформація про нещасні випадки, профзахворювання, 	6		

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.10- 05.01/241.00.1/Б/ОК12- 1-2025
	Випуск _	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 48 / 15

	аварії. 5. Основні заходи щодо профілактики травматизму та професійної захворюваності в авіаційній галузі.		
12	Тема 12. Надання першої невідкладної допомоги потерпілому 1. Види уражень організму: опіки, обмороження, отруєння, удушення, теплові удари, механічні ушкодження, струс мозку, утоплення, укуси комах та тварин, клінічна смерть, біологічна смерть. 2. Використання підручних засобів. 3. Порядок надання допомоги при окремих специфічних ураженнях.	4	
РАЗОМ		54	

7. Індивідуальні самостійні завдання

Завдання 1. Підготувати презентацію (10-15 слайдів) на тему:

- Природні небезпеки (1-3 природних явища);
- Техногенні небезпеки;
- Шумові, вібраційні та електромагнітні забруднення;
- Соціально-політичні небезпеки;
- Інформаційні небезпеки;
- Екологічна
- Класифікація природних ресурсів, їх раціональне використання;
- Кліматичні зміни та кліматична адаптація.;
- Екологічні проблеми Житомирщини;
- Екологічні проблеми моєї малої Батьківщини.

Завдання 2. Підготувати есе на тему трьох основних складових сталого розвитку: економічної, екологічної та соціальної. Проаналізуйте, як ці складові взаємодіють між собою, на прикладі однієї з країн (наприклад, України).

Завдання 3. Дослідити правове регулювання питань охорони праці в Україні та країнах ЄС; шкідливі та небезпечні фактори виробничого середовища в моїй майбутній професійній діяльності – підготувати тези або есе.

Завдання 4. Дослідити як в Україні розвивається використання відновлювальні джерела енергії (сонячна, вітрова, гідроенергія тощо). Розробити пропозиції щодо покращення використання цих ресурсів у вашому регіоні.

Виконати одне із запропонованих завдань (за вибором студента). Максимальна кількість балів – 10.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.10- 05.01/241.00.1/Б/ОК12- 1-2025
	Випуск __	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 48 / 16

8. Методи навчання

Під час викладання навчальної дисципліни використовуються методи навчання, що сприяють досягненню відповідних програмних результатів.

Результат навчання	Методи навчання
ПРН 14. Організувати роботу в закладах готельного і ресторанного господарства, відповідно до вимог охорони праці та протипожежної безпеки.	<ul style="list-style-type: none"> – Вербальні методи (лекція, пояснення) – Наочні методи (спостереження, демонстрація, ілюстрація) – Практичні методи (проведення дослідів, експериментів, виконання різних видів вправ, практичних завдань, кейсів) – Дискусійний метод – Метод активного навчання (проведення ділових ігор, мозковий штурм, командна робота) – Ситуаційний метод – Методи самостійної роботи (анотування опрацьованого матеріалу, вирішення задач, проведення розрахунків, написання есе, підготовка доповідей, написання наукових статей)

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.10- 05.01/241.00.1/Б/ОК12- 1-2025
	Випуск _	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 48 / 17

9. Методи контролю

Перевірка досягнення програмних результатів навчання здійснюється з використанням наступних методів.

Результат навчання	Методи контролю
ПРН 14. Організувати роботу в закладах готельного і ресторанного господарства, відповідно до вимог охорони праці та протипожежної безпеки.	<ul style="list-style-type: none"> – Усне опитування, участь у дискусії, відповіді на проблемні запитання – Перевірка виконання домашніх завдань, практичних завдань, вправ, кейсів – Експрес-тестування – Перевірка виконання та захист індивідуальних завдань – Самооцінювання та взаємооцінювання – Перевірка виконання завдань модульного контролю – Екзамен

10. Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності та основи охорони праці» здійснюється відповідно до Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у Державному університеті «Житомирська політехніка» та розподілу балів, що наведений нижче.

Система оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни включає:

– поточний, модульний та підсумковий контроль – для здобувачів денної форми навчання.

Поточний контроль проводиться для оцінювання рівня засвоєння знань, формування умінь і навичок здобувачів вищої освіти впродовж вивчення ними матеріалу модуля (змістових модулів) навчальної дисципліни. Поточний контроль здійснюється під час проведення навчальних занять.

Модульний контроль проводиться з метою оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти за модуль (змістові модулі) навчальної дисципліни. Модульний контроль проводиться під час навчального заняття після завершення вивчення матеріалу модуля (змістових модулів) навчальної дисципліни. Модульний контроль здійснюється у формі тестування.

Підсумковий контроль проводиться для підсумкового оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни. Підсумковий контроль здійснюється після завершення вивчення навчальної дисципліни. Підсумковий контроль проводиться у формі екзамену. Процедура

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.10- 05.01/241.00.1/Б/ОК12- 1-2025
	Випуск _	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 48 / 18

складання екзамену визначена у Положенні про організацію освітнього процесу у Державному університеті «Житомирська політехніка».

Розподіл балів з навчальної дисципліни

Види робіт здобувача вищої освіти	Кількість балів за семестр
Для здобувача денної форми здобуття вищої освіти	
Виконання завдань поточного контролю	100
Підсумкова семестрова оцінка	100

Розподіл балів за виконання завдань поточного контролю

Види робіт здобувача вищої освіти	Кількість балів за семестр	
	денна форма здобуття вищої освіти	заочна форма здобуття вищої освіти
Виконання завдань під час навчальних занять ¹	75	-
Виконання та захист індивідуальних самостійних завдань ²	10	-
Виконання науково-дослідної роботи та інших видів робіт (додаткові – заохочувальні бали) ³ : 1. Участь у студентських предметних олімпіадах, Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт, грантах, науково-дослідних проектах 2. Підготовка наукових статей, тез доповідей наукових конференцій 3. Інші види робіт (наводиться перелік інших видів робіт)	15	-
Разом за виконання завдань поточного контролю	100	-

Розподіл балів за виконання завдань під час навчальних занять

Види робіт здобувача вищої освіти ¹	Кількість балів за семестр	
	денна форма здобуття вищої освіти	заочна форма здобуття вищої освіти
Відповіді (виступи) на заняттях	15	
Участь у дискусії	10	
Виконання та захист практичних завдань, вправ	60	
Разом за виконання завдань під час навчальних занять	75	-

З метою застосування цілих чисел для оцінювання результатів роботи здобувачів під час навчальних занять може використовуватися 100-бальна шкала оцінювання щодо кожного окремо виду робіт. Розрахунок загальної кількості

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.10- 05.01/241.00.1/Б/ОК12- 1-2025
	Випуск _	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 48 / 19

балів, які здобувач може набрати за результатами роботи під час навчальних занять протягом семестру, проводиться за формулою:

$$P_{\text{НЗ}} = \sum(P_i \times BK_i) \times K_{\text{НЗ}}, \quad (1)$$

де $P_{\text{НЗ}}$ – загальна кількість балів, набраних здобувачем за виконання завдань під час навчальних занять за семестр;

P_i – кількість набраних здобувачем балів за семестр за виконання i -го виду робіт під час навчальних занять (за 100-бальною шкалою);

BK_i – ваговий коефіцієнт за виконання i -го виду робіт під час навчальних занять. Значення вагових коефіцієнтів розраховуються шляхом ділення кількості балів, яка передбачена за виконання окремого виду робіт під час навчальних занять, на сумарну кількість балів за виконання усіх видів робіт під час навчальних занять за семестр;

$K_{\text{НЗ}}$ – коригувальний коефіцієнт, який визначається шляхом ділення кількості балів, що передбачена за виконання завдань під час навчальних занять за семестр, на 100 балів.

Якщо здобувач вищої освіти денної форми навчання виконав завдання модульного контролю і з урахуванням отриманих балів за поточний контроль набрав у сумі 60 балів або більше, він може погодити дану оцінку в електронному кабінеті і вона стане семестровою оцінкою за вивчення навчальної дисципліни.

Якщо здобувач вищої освіти денної форми навчання під час вивчення навчальної дисципліни набрав 60 балів або більше і бажає покращити свій результат успішності, він проходить процедуру підсумкового контролю у формі екзамену. Набрані бали за виконання завдань підсумкового контролю, а також бали за поточний контроль сумуються і формується семестрова оцінка з навчальної дисципліни. Бали, які здобувач вищої освіти набрав за виконання завдань модульного контролю, при цьому не враховуються під час розрахунку семестрової оцінки з навчальної дисципліни.

Здобувач вищої освіти допускається до процедури підсумкового контролю у формі екзамену, якщо за виконання завдань поточного контролю набрав 20 балів або більше.

Якщо здобувач вищої освіти за результатами поточного контролю набрав 15-19 балів, він отримує право за власною заявою опанувати окремі теми (змістові модулі) навчальної дисципліни понад обсяги, встановлені навчальним планом освітньої програми. Вивчення окремих складових навчальної дисципліни понад обсяги, встановлені навчальним планом освітньої програми, здійснюється у вільний від занять здобувача вищої освіти час.

Якщо здобувач вищої освіти за результатами поточного контролю набрав від 0 до 14 балів (включно), він вважається таким, що не виконав вимоги робочої програми навчальної дисципліни та має академічну заборгованість. Здобувач вищої освіти отримує право за власною заявою опанувати навчальну дисципліну

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.10- 05.01/241.00.1/Б/ОК12- 1-2025
	Випуск __	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 48 / 20

у наступному семестрі понад обсяги, встановлені навчальним планом освітньої програми.

Процедура надання додаткових освітніх послуг здобувачу вищої освіти з метою вивчення навчального матеріалу дисципліни понад обсяги, встановлені навчальним планом освітньої програми, визначена у Положенні про надання додаткових освітніх послуг здобувачам вищої освіти в Державному університеті «Житомирська політехніка».

Визнання результатів навчання, набутих у неформальній та/або інформальній освіті

Визнання результатів навчання, набутих у неформальній та/або інформальній освіті в рамках окремих тем навчальної дисципліни, здійснюється викладачем за зверненням здобувача вищої освіти та представленням документів, які підтверджують результати навчання (сертифікати, свідоцтва, скріншоти тощо). Рішення про визнання та оцінка за відповідну частину освітнього компонента приймається викладачем за результатами співбесіди зі здобувачем вищої освіти.

Визнання результатів навчання, набутих у неформальній та/або інформальній освіті в рамках цілого освітнього компонента, здійснюється за процедурою, яка визначена у Положенні про організацію освітнього процесу у Державному університеті «Житомирська політехніка».

Шкала оцінювання

Шкала ЄКТС	Національна шкала	100-бальна шкала
A	Відмінно	90-100
B	Добре	82-89
C		74-81
D	Задовільно	64-73
E		60-63
FX	Незадовільно	35-59
F		0-34

11. Глосарій

№ з/п	Термін державною мовою	Відповідник англійською мовою
1.	Аварія – небезпечна подія техногенного характеру, що створює на об'єкті загрозу для	An accident is a dangerous man-made event that poses a threat to human life and

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.10- 05.01/241.00.1/Б/ОК12- 1-2025
	Випуск __	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 48 / 21

№ з/п	Термін державною мовою	Відповідник англійською мовою
	життя та здоров'я людей і призводить до руйнування будинків та споруд, обладнання і транспортних засобів, порушення виробничого і транспортного процесу чи завдає шкоди довкіллю. Це вихід з ладу машин, механізмів, пристроїв, комунікацій внаслідок порушення технологій виробництва, правил експлуатації, правил безпеки, помилок, допущених при проектуванні, будівництві, внаслідок стихійних лих.	health at a facility and leads to the destruction of buildings and structures, equipment and vehicles, disruption of production and transport processes, or damage to the environment. This includes the failure of machines, mechanisms, devices, and communications as a result of violations of production technologies, operating rules, safety rules, errors made in design and construction, and natural disasters.
2.	Адаптація – пристосованість організму до певного явища чи процесу, подій тощо.	Adaptation – the ability of an organism to adjust to a certain phenomenon, process, event, etc.
3.	Адсорбція – поглинання газів і парів поверхнею твердого тіла, яке називається адсорбент. Для прикладу, у протигазах адсорбентом є деревне вугілля.	Adsorption – the absorption of gases and vapors by the surface of a solid body, called an adsorbent. For example, charcoal is used as an adsorbent in gas masks.
4.	Алергени – речовини, які зумовлюють у людини чи тварини стан підвищеної чутливості, можуть викликати алергічні прояви, астму тощо.	Allergens – substances that cause a state of hypersensitivity in humans or animals and can cause allergic reactions, asthma, etc.
5.	Анаболізм – засвоєння речовин та синтез специфічних для кожної тканини сполук.	Anabolism – the assimilation of substances and the synthesis of compounds specific to each tissue.)
6.	Аназогнізія – відмова людини визнавати себе хворою на першій або навіть на другій стадії алкоголізму.	Anazognosia – a person's refusal to acknowledge that they are ill in the first or even second stage of alcoholism.
7.	Аналіз небезпек – дослідження, яке дозволяє в основному ідентифікувати джерела небезпек, а при потребі дослідження можуть бути поглиблені, і може бути виконаний детальний якісний аналіз.	Hazard analysis – a study that mainly allows the identification of sources of danger; if necessary, the study can be deepened and a detailed qualitative analysis can be performed.
8.	Антропогенна небезпека – виникає внаслідок активної техногенної діяльності людини.	Anthropogenic hazard – arises as a result of active human technological activity.
9.	Асфексія – задуха, викликана кисневим голодуванням та надлишком вуглекислого газу в крові та тканинах	Asphyxia – suffocation caused by oxygen deprivation and excess carbon dioxide in the blood and tissues
10.	Безпека – збалансований стан людини, соціуму, держави, природних чи антропогенних систем, стан захищеності від ризику зазнати шкоди; це стан певних умов життєдіяльності людини, коли відсутні або мінімізовані зовнішньо-внутрішні чинники, що загрожують її життю і здоров'ю.	Safety – a balanced state of a person, society, state, natural or anthropogenic systems, a state of protection from the risk of harm; it is a state of certain conditions of human life when external and internal factors that threaten life and health are absent or minimized.
11.	Безпека життєдіяльності (БЖД) – галузь знань та науково-практичної діяльності, спрямованої на вивчення загальних	Life safety (LS) is a field of knowledge and scientific and practical activity aimed at studying the general patterns of the

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.10- 05.01/241.00.1/Б/ОК12- 1-2025
	Випуск __	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 48 / 22

№ з/п	Термін державною мовою	Відповідник англійською мовою
	закономірностей виникнення різноманітних небезпек, їх властивостей, наслідку їх впливу на організм людини, основ захисту здоров'я та життя людини і середовища її проживання від небезпек; на розробку і реалізацію відповідних засобів та заходів щодо створення і підтримки здорових та безпечних умов життєдіяльності людини як в повсякденному побуті, так і на виробництві та в час надзвичайних ситуацій.	emergence of various hazards, their properties, the consequences of their impact on the human body, the basics of protecting human health and life and the environment from hazards; the development and implementation of appropriate means and measures to create and maintain healthy and safe conditions for human life and activity, both in everyday life and at work, as well as in emergency situations.
12.	Безпека людини – складова характеристика стратегічного напрямку людства визначеного ООН як «Сталий людський розвиток»). Існує санітарно-екологічна безпека, пожежна безпека, транспортна безпека, біологічна безпека, радіаційна безпека, охорона праці, гігієна праці та побуту.	Human safety is a component of the strategic direction of humanity defined by the UN as “Sustainable Human Development.” There are sanitary and environmental safety, fire safety, transport safety, biological safety, radiation safety, occupational safety, occupational hygiene, and domestic hygiene.
13.	Безпека систем – наука з інженерно-управлінськими принципами для забезпечення необхідної безпеки, вчасного виявлення ризику, небезпек, застосування засобів по запобіганню та контролю цих небезпек протягом життєвого циклу, системи та урахуванням ефективності операцій часу та вартості.	System safety is a science with engineering and management principles to ensure the necessary safety, timely detection of risks and hazards, and the application of measures to prevent and control these hazards throughout the life cycle of a system, taking into account the efficiency of operations in terms of time and cost.
14.	Відносно комфортні умови життєдіяльності – забезпечують задану працездатність та збереження здоров'я людини протягом певного часу, але у процесі життєдіяльності можливі неприємні відчуття та функціональні зміни, які не виходять за межі норми.	Relatively comfortable living conditions – ensure a given level of working capacity and preservation of human health for a certain period of time, but in the process of living, unpleasant sensations and functional changes are possible, which do not go beyond the norm.
15.	Війна – збройна боротьба між державами чи їх коаліціями або соціальними, етнічними та іншими спільнотами, тобто крайня ступінь політичної боротьби, ворожих відносин між певними політичними силами.	War is an armed struggle between states or their coalitions or social, ethnic, and other communities, i.e., the extreme degree of political struggle and hostile relations between certain political forces.
16.	Втома – тимчасове погіршення функціонального стану організму людини, яке проявляється у специфічних змінах фізіологічних функцій, у суб'єктивних відчуттях і зниженні працездатності, і як захисна реакція організму, спрямована проти виснаження функціонального потенціалу центральної нервової системи.	Fatigue is a temporary deterioration in the functional state of the human body, manifested in specific changes in physiological functions, subjective sensations, and reduced performance, and as a protective reaction of the body against the depletion of the functional potential of the central nervous system.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.10- 05.01/241.00.1/Б/ОК12- 1-2025
	Випуск _	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 48 / 23

№ з/п	Термін державною мовою	Відповідник англійською мовою
17.	Гігієна довкілля – взаємозв'язок техногенно-зміненого природного середовища довкілля і стану здоров'я та життя людських популяцій, що заповнює і формує це середовище.	Environmental hygiene – the interconnection between the technologically altered natural environment and the health and life of human populations that inhabit and shape this environment.
18.	Дезінфекція – це знищення в зовнішньому середовищі збудників заразних хвороб. Існує три види дезінфекції: профілактична, поточна та заключна.	Disinfection – the destruction of infectious disease pathogens in the external environment. There are three types of disinfection: preventive, routine, and final.
19.	Екологічна катастрофа – стихійне лихо, величезна промислова чи транспортна аварія, які призвели до дуже несприятливих змін в середовищі перебування, а також до масового ураження флори, фауни, ґрунту і цілої природи. Наслідками екологічної катастрофи, як правило, є значні економічні збитки.	An ecological disaster is a natural disaster, a major industrial or transport accident that has led to very unfavorable changes in the environment, as well as to massive damage to flora, fauna, soil, and nature as a whole. The consequences of an ecological disaster are usually significant economic losses.
20.	Охорона праці (ОП): Система правових, соціально-економічних, організаційно-технічних, санітарно-гігієнічних та лікувально-профілактичних заходів, спрямованих на збереження життя, здоров'я та працездатності людини в процесі праці.	Occupational safety (OS): A system of legal, socio-economic, organizational, technical, sanitary, hygienic, and medical and preventive measures aimed at preserving human life, health, and working capacity in the process of work.
21.	Небезпечний виробничий фактор: Фактор, дія якого в певних умовах може призвести до травми або раптового погіршення здоров'я працівника.	Hazardous production factor: A factor whose action under certain conditions can lead to injury or sudden deterioration of an employee's health.
22.	Шкідливий виробничий фактор: Фактор, дія якого може спричинити професійне захворювання або зниження працездатності.	Harmful production factor: A factor whose effect may cause occupational disease or reduced working capacity.
23.	Техніка безпеки (ТБ): Заходи щодо запобігання травматизму, що включають безпечну експлуатацію обладнання та організацію робіт.	Safety engineering (SE): Measures to prevent injuries, including safe operation of equipment and organization of work.
24.	Екологічна надзвичайна ситуація – аномальне природне забруднення навколишнього середовища.	An environmental emergency is abnormal natural pollution of the environment.
25.	Інфекція – зараження, проникнення всередину хвороботворних збудників, які у процесі своєї життєдіяльності і, як правило, бурного розмноження виділяють токсини (отрути), що викликають захворювання усього організмів чи окремих органів (гнійна інфекція, газова гангрена) чи обмеженої ділянки тканини (фурункули, карбункули) з прогресуючим	An infection is the penetration of pathogenic agents into the body, which, in the course of their life cycle and, as a rule, rapid reproduction, release toxins (poisons) that cause disease in the entire organism or individual organs (purulent infection, gas gangrene) or a limited area of tissue (boils, carbuncles) with

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.10- 05.01/241.00.1/Б/ОК12- 1-2025
	Випуск __	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 48 / 24

№ з/п	Термін державною мовою	Відповідник англійською мовою
	ураженням органів, систем і навіть усього організму.	progressive damage to organs, systems, and even the entire body.
26.	Надзвичайна ситуація – подія, при якій відбувається порушення нормальних умов життя і діяльності людей, і яка може привести або приводить до загибелі людей та до значних матеріальних втрат.	An emergency is an event that disrupts normal living conditions and human activity and may lead or does lead to human casualties and significant material losses.
27.	Нещасний випадок - подія, яка приводить до втрати працездатності (включно до одержання інвалідності). У таких випадках людина може перервати навчання, позбутися робочого місця, постійного доходу і при цьому потребувати підвищених витрат на лікування і реабілітаційні заходи.	An accident is an event that leads to loss of working capacity (including disability). In such cases, a person may interrupt their education, lose their job and regular income, and at the same time require increased expenses for treatment and rehabilitation measures.
28.	Радіаційна безпека – комплекс захисних заходів, що виключають проникнення радіоактивних речовин у навколишнє середовище та в організм людини.	Radiation safety is a set of protective measures that prevent radioactive substances from entering the environment and the human body.
29.	СДОР – сильнодіючі отруйні речовини: аміак, миш'яковий водень, метил хлористий, окиси азоту, сірководень, фтор, фосген, хлор тощо.	SDS – highly toxic substances: ammonia, arsenic hydrogen, methyl chloride, nitrogen oxides, hydrogen sulfide, fluorine, phosgene, chlorine, etc.
30.	Таксономія небезпек – класифікація та систематизування явищ, процесів, об'єктів, що здатні завдати шкоди людині.	Hazard taxonomy – classification and systematization of phenomena, processes, and objects that can cause harm to humans.

12. Рекомендована література

Основна література

1. Березуцький В.В. Ризики та безпека населення в умовах потенційної загрози [Електронний ресурс] : навч. посібник / Березуцький В.В., Сукач С.В. ; Нац. техн. ун-т “Харків. політехн. ін-т”. – Електрон. текст. дані. – Харків : НТУ “ХПІ”, 2024. – 225 с. URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/server/api/core/bitstreams/1a84eb67-96ee-4110-9bbf-557db4b22035/content>

2. Полукаров О.І. Безпека життєдіяльності та цивільний захист: конспект лекцій навч. посіб. для здобувачів ступеня бакалавра за спеціальностями 051 «Економіка», 073 «Менеджмент», 075 «Маркетинг» / О.І. Полукаров. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 148 с. URL: https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/27028/5/BZhD_ta_TsZ_Konspekt_leksii_FM_M.pdf

3. Березуцький В.В. Управління охороною праці: навчальний посібник. Харків: ФОП Панов А.М., 2021. 412 с. URL:

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.10- 05.01/241.00.1/Б/ОК12- 1-2025
	Випуск —	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 48 / 25

<https://repository.kpi.kharkov.ua/server/api/core/bitstreams/47ac71ea-afed-4a03-8a3e-f82185d2b88e/content>

5. Безпека життєдіяльності та охорона праці : підручник. В. В. Сокурєнко, О. М. Бандурка, С. М. Бортник та ін. ; за заг. ред. В. В. Сокурєнко; Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків: ХНУВС, 2021. 308 с. URL:

<https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/064659a3-311c-4355-b1c4-47647cc9038c/content>

6. Пожарова О.В. Охорона праці: навчальний посібник. Одеса. 2022. 86 с. URL: <https://dspace.onua.edu.ua/server/api/core/bitstreams/c43eae68-55d5-4119-8ee7-c7fa957b3d17/content>

7. Полукаров Ю. О., Праховнік Н. А., Землянська О. В. Охорона праці та цивільний захист. Навчальний посібник. Київ, 2023. 306 с. URL: <https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/4852f1c4-3356-4486-bc3c-03224fafa9e1/content>

7. Стратегія сталого розвитку: еколого-економічний аспект : навчальний посібник для здобувачів освіти закладів вищої освіти / І.В. Замула, Г.В. Кірейцева, І.В. Давидова, М.Б. Корбут, В.В. Травін. Вид. 2-ге, доповн. Електронні дані. Житомир : Житомирська політехніка, 2023. 192 с. URL:

<https://eztuir.ztu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/8553/0%D0%A1%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%B3%D1%96%D1%8F.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Допоміжна література

1. Про забезпечення санітарно-епідеміологічного благополуччя: Закон України № 4004-12 від 24.02.94 р. URL:<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4004-12>. - Назва з екрану.

2. Про курорти : Закон України // Відомості Верховної Ради України № 2026-14 від 5.10.2000 р. URL:<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2026-14>. - Назва з екрану.

3. Про ліцензування окремих видів господарської діяльності : Закон України // Відомості Верховної Ради України № 1775-3 від 1.06.2000 р. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1775-14>. - Назва з екрану.

4. Про основні напрями розвитку туризму в Україні до 2010 року : Наказ Президента України № 973-99 від 10.08.1999 р. URL:<http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/973/99>. - Назва з екрану.

5. Про охорону навколишнього природного середовища : Закон України № 1264-12 від 25.06.1991 р. URL:<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1264-12>. - Назва з екрану.

6. Про охорону праці : Закон № 2694-12 від 14.10.1992 р. URL:<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2694-12>. - Назва з екрану.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.10- 05.01/241.00.1/Б/ОК12- 1-2025
	Випуск —	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 48 / 26

7. Про податок на додану вартість : Закон України № 168/97-ВР від 03.04.1997 р. URL:<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/168/97-%D0%B2%D1%80>. - Назва з екрану.

8. Про пожежну безпеку : Закон України № 3745-12 від 17.12.1993 р. URL:<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3745-12>. - Назва з екрану.

9. Про туризм : Закон України №1282-15 від 18.11.2003 р. URL:<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1282-15>. - Назва з екрану.

10. Васійчук В.О., Гончарук В.Є., Качан С.І., Мохняк С.М. Основи цивільного захисту: Навч. посібник / Львів, 2010. 384 с.

11. Демиденко Г.П. Безпека життєдіяльності: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. К.: НТУУ «КПІ», 2007

12. Желібо Є. П., Заверуха Н. М., Зацарний В. В. Безпека життєдіяльності. Навч. посіб. / за ред. Є. П. Желібо. 6-е вид. К.: «Каравела», 2009. 344 с.

13. Желібо Є. П., Зацарний В. В. Безпека життєдіяльності. Підручник. К.: «Каравела», 2008. 280 с.

14. Безпека життєдіяльності. Навч. посіб. / за ред. Г.П. Демиденко. К.: НТУУ

«КПІ», 2008. 300 с.

15. Основи охорони праці: підручник. / Ткачук К.Н., Халімовський М.О., Зацарний В.В., Зеркалов Д.В. та ін.. К.: Основа, 2011. 474 с.

16. Ткачук К. Н., Зацарний В. В., Каштанов С.Ф. та ін. Охорона праці та промислова безпека: навч. посіб. К.: Лібра, 2010. 559 с.

17. Ткачук К.Н., Мольчак Я.О., Каштанов С.Ф., Полукаров О.І. та ін. Управління охороною праці: Навчальний посібник. Луцьк: 2012. 287 с.

18. Ткачук К.Н., Єсипенко А.С., Филипчук В.Л., Полукаров О.І. та ін. Система державного нагляду за промисловою безпекою та охороною праці: Навчальний посібник. Рівне: 2012. 384 с.

19. Стеблюк М.І. Цивільна оборона та цивільний захист: Підручник. К: Знання-Прес, 2007. 487 с.

20. Денисова Н. М. Сучасний стан системи навчання з питань охорони праці та цивільного захисту під час професійної підготовки у вищих навчальних закладах України / Н. М. Денисова // Безпека життєдіяльності. 2019. № 4. С. 16–17.

21. Шелест З. М., Корбут М. Б., Герасимчук О. Л., Кальчук С. В. Оцінка радіаційного фону в житлових приміщеннях, зумовленого техногенно підсиленими джерелами природного походження. Технічна інженерія. 2023. Вип. 1(91). С. 398–406.

22. Васільєва Л.А., Шевчук Л.М., Герасимчук О.Л. Передумови виникнення надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру на території Житомирської області. Екологічні науки. 2023. Вип. 6(51). С. 14-17.

23. Криворучко А. О., Іськов С. С., Герасимчук О. Л., Муштаєв О. В., Муштаєв К. О. Дослідження та радіаційний контроль за породами в кар'єрі та

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.10- 05.01/241.00.1/Б/ОК12- 1-2025
	Випуск _	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 48 / 27

готовою продукцією на Городському родовищі граніту та мігматиту з метою захисту працівників та недопущення професійних захворювань. Технічна інженерія. 2024. Вип. 1(93). С. 363–371.

24. Безлатня Л.О., Гармата О.М., Герасимчук О.Л., Притуляк Т.С., Гарбич Я.В. Формування екологічної культури у здобувачів вищої освіти. Вісник науки та освіти. 2023. Вип. № 6(12). С. 267-279.

13. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2694-12>
2. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/322-08>
3. <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1105-14>
4. <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5403-17>
5. <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2801-12>
6. <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/877-16>
7. <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/39/95-%D0%B2%D1%80>
8. <http://www.dnop.gov.ua/files/pokaz1.Pdf>
9. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4004-12>
10. <http://www.dnop.gov.ua/files/pokaz1.Pdf>
11. <http://sh.st/v7duu>
12. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/270-2001-%D0%BF>
13. <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/z0612-19>
14. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/337-2019-%D0%BF>
15. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0902-07>
16. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1662-2000-%D0%BF>
17. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/626-2017-%D0%BF#Text>
18. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/819-2013-%D0%BF#Text>
19. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/138-2017-%D0%BF#Text>
20. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/11-2014-%D0%BF#Text>